

Näringsutskottets betänkande 2021/22:NU25

Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag som syftar till att förlänga undersökningstillstånd som beviljats enligt minerallagen med ett år.

I betänkandet finns en reservation (MP)

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:201 Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Utskottets överväganden	5
Regeringens lagförslag	5
Propositionen	5
Bakgrund och pågående arbete	5
Utskottets ställningstagande	7
Reservation	8
Regeringens lagförslag (MP)	8
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:201.

Reservation (MP)

Stockholm den 28 april 2022

På näringsutskottets vägnar

Jennie Nilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jennie Nilsson (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Anders Frimert (S), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Josef Fransson (SD), Rickard Nordin (C), Lorentz Tovatt (MP) och Hanif Bali (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2021/22:201 Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. I bilaga 1 finns en förteckning över behandlade förslag och i bilaga 2 finns regeringens lagförslag.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag som syftar till att förlänga undersökningstillstånd med ett år.

Jämför reservationen (MP).

Propositionen

I propositionen framhåller regeringen att gruv- och mineralnäringen är en av de viktigaste basnäringarna i Sverige och skapar arbetstillfällen, välfärd och utvinning av metaller och mineral som är viktiga för en grön omställning. Det framhålls vidare att spridningen av sjukdomen covid-19 har slagit hårt mot prospekteringsbolagen i Sverige och riskerar att även i fortsättningen påverka dessa bolag negativt. I propositionen föreslås därför ändringar i minerallagen (1991:45) för att motverka de allvarliga konsekvenser som spridningen av covid-19 medfört för prospekteringsbolagen och för gruvindustrin. Ändringarna innebär att giltighetstiden för undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och som fortfarande är giltiga den 9 juni 2022 ska förlängas med ett år.

Regeringen anför i propositionen att lagförslagen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan art att det skulle sakna betydelse att be Lagrådet att yttra sig över dem. Regeringen har därför inte begärt något yttrade av Lagrådet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 10 juni 2022.

Bakgrund och pågående arbete

Regler som rör giltighetstiden för undersökningstillstånd

Ändamålet med minerallagen är att reglera formerna och förutsättningarna för undersökning och utvinning av vissa mineralfyndigheter oavsett vem som äger marken. Minerallagen innehåller bestämmelser om undersökning och bearbetning av fyndigheter på egen eller annans mark av vissa särskilt uppräknade ämnen, koncessionsmineral. Med undersökning avses arbete för att påvisa en fyndighet av ett koncessionsmineral och utröna fyndighetens sannolika ekonomiska värde och dess art i övrigt, i den mån sådant arbete innebär intrång i markägarens eller någon annan rättsinnehavares rätt. Med bearbetning avses utvinning och tillgodogörande av koncessionsmineral. Undersökning får, med undantag för vissa rättigheter som fastighetsägaren har, utföras endast av den som har undersökningstillstånd och bearbetning endast av den som har bearbetningskoncession.

I 2 kap. 5–8 §§ minerallagen finns bestämmelser om giltighetstid för undersökningstillstånd. Ett undersökningstillstånd gäller i tre år från dagen för beslutet. Giltighetstiden kan sedan förlängas till maximalt 15 år efter ansökan av tillståndshavaren. Förlängning sker först med sammanlagt högst tre år om ändamålsenlig undersökning har utförts inom området, eller om tillståndshavaren har godtagbara skäl till att undersökning inte har skett och dessutom gör sannolikt att området kommer att undersökas inom den tid som ansökan avser. Därefter kan förlängning ske med sammanlagt högst fyra år om det finns särskilda skäl och sedan med ytterligare sammanlagt högst fem år om det finns synnerliga skäl.

Undersökningsarbete får endast utföras i enlighet med en gällande arbetsplan som ska upprättas av tillståndshavaren (3 kap. 5 § minerallagen). Arbetsplanen ska bl.a. innehålla en redogörelse för det undersökningsarbete som planeras och en tidsplan för arbetet. Arbetsplanen ska delges ägaren till fastigheten där undersökningsarbetet ska bedrivas och innehavare av särskild rätt som berörs. Invändningar mot arbetsplanen ska framställas skriftligt till tillståndshavaren.

När ett undersökningstillstånd eller en bearbetningskoncession har upphört gäller, om det inte finns särskilda skäl, en karenstid på ett år från det att tillståndet eller koncessionen upphörde att gälla till dess att en ny ansökan om undersökningstillstånd i fråga om mark inom samma område kan prövas (2 kap. 9 § minerallagen). En ansökan om förlängning av undersökningstillstånd ska för att kunna tas upp till prövning ha kommit in under tillståndets giltighetstid. Om tillståndshavaren har ansökt om förlängning inom den angivna tiden eller inom samma tid har ansökt om bearbetningskoncession gäller tillståndet till dess att ansökan har prövats slutligt.

Ansökan om förlängning av undersökningstillstånd lämnas in till bergmästaren. Närmare föreskrifter om vad ansökan ska innehålla finns i mineralförordningen (1992:285). I denna förordning finns även föreskrifter om avgifter för ansökan och för undersökningstillstånd samt om underrättelse om beslut.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2020 antog riksdagen – på förslag av ett enigt utskott – regeringens proposition Förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd (prop. 2019/20:183, bet. 2019/20:NU20, rskr. 2019/20:368). Förslagen i propositionen innebar att undersökningstillstånd som har beviljats förlängning enligt 2 kap. 7 § andra stycket minerallagen och som var giltiga den 1 juli 2020 skulle förlängas med ytterligare ett år från den dag då giltighetstiden annars hade löpt ut. Riksdagen riktade samtidigt ett tillkännagivande till regeringen om att ytterligare undersökningstillstånd borde förlängas och att regeringen skulle återkomma med förslag inom en viss tid. I betänkandet fanns en reservation (S, V, MP) där det förordades att riksdagen inte skulle göra något tillkännagivande.

Våren 2021 beslutade riksdagen – på förslag av ett enigt utskott – att anta regeringens proposition Undersökningstillstånd (prop. 2020/21:67, bet. 2020/21:NU9, rskr. 2020/21:190). I propositionen fanns lagförslag som innebar

- att giltighetstiden för undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och fortfarande var giltiga den 1 mars 2021 och som inte har förlängts tidigare ska förlängas med ett år
- att giltighetstiden ska förlängas med ett år för tillstånd som var giltiga den 1 mars 2021 och som tidigare förlängts genom att lämplig undersökning gjorts eller för att tillståndshavaren haft goda skäl till att en undersökning inte har gjorts
- att giltighetstiden ska förlängas med ett år även för tillstånd som var giltiga den 1 mars 2021 och som förlängts genom att det har funnits särskilda skäl till förlängning.

Syftet med propositionen var att underlätta för prospekteringsbolag som riskerade att drabbas hårt av effekterna av coronapandemin. Lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens proposition, som därmed tillstyrks.

Reservation

Regeringens lagförslag (MP)

av Lorentz Tovatt (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2021/22:201.

Ställningstagande

Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen i vilken det framhålls att spridningen av sjukdomen covid-19 har slagit hårt mot prospekteringsbolagen i Sverige och även fortsättningsvis riskerar att påverka dessa bolag negativt. Eftersom covid-19 inte längre klassas som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom och de restriktioner som tidigare fanns inte längre gäller ser jag helt enkelt inte nytta med de regler som regeringen föreslår.

Jag anser därför att riksdagen bör avslå regeringens proposition.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:201 Ett års förlängd giltighetstid för undersökningstillstånd:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i minerallagen (1991:45).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
minerallagen (1991:45)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 a–7 c §§ minerallagen (1991:45) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.7 a §¹

Trots vad som sägs i 5 § ska undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och fortfarande är giltiga den 1 mars 2021 gälla i *fyra* år från dagen för beslutet.

Första stycket gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Trots vad som sägs i 5 § ska undersökningstillstånd som var giltiga den 1 juli 2020 och fortfarande är giltiga den 9 juni 2022 gälla i *fem* år från dagen för beslutet.

7 b §²

Tillstånd som har förlängts enligt 6 § och som är giltiga den 1 mars 2021 ska gälla i ytterligare *ett* år från den dag då giltighetstiden annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger tre år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *fyra* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda.

Första och andra styckena gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

Tillstånd som har förlängts enligt 6 § och som är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare *två* år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om förlängning annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger tre år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *fem* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda.

7 c §³

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § första stycket och som är giltiga den 1 mars 2021 ska gälla i ytterligare *ett* år från den dag då

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § första stycket och som är giltiga den 9 juni 2022 ska gälla i ytterligare *två* år från den dag då giltighetstiden enligt beslutet om

¹ Senaste lydelse 2021:120.

² Senaste lydelse 2021:120.

³ Senaste lydelse 2021:120.

giltighetstiden annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger fyra år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *fem* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § första stycket är uppfyllda.

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § andra stycket och som är giltiga den *1 juli 2020* ska gälla i ytterligare *ett* år från den dag då giltighetstiden annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt tredje stycket har förlängts med en tid som understiger fem år kan tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *sex* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § andra stycket är uppfyllda.

Första–fjärde styckena gäller inte undersökningstillstånd som avser olja eller gasformiga kolväten eller som grundas på en ansökan om stenkol och där stenkol uttryckligen anges i tillståndet.

förlängning annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt första stycket har förlängts med en tid som understiger fyra år ska tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *sex* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § första stycket är uppfyllda.

Tillstånd som har förlängts enligt 7 § andra stycket och som är giltiga den *9 juni 2022* ska gälla i ytterligare *två* år från den dag då giltighetstiden *enligt beslutet om förlängning* annars skulle ha löpt ut.

Om ett tillstånd enligt tredje stycket har förlängts med en tid som understiger fem år kan tillståndet förlängas på ansökan av tillståndshavaren med ytterligare viss tid så att den sammanlagda förlängningen blir högst *sju* år. Detta gäller dock endast om förutsättningarna i 7 § andra stycket är uppfyllda.

Denna lag träder i kraft den 10 juni 2022.